

MOTÝLI A1 - METODICKÉ DOPORUČENÍ

S odbornými texty se žáci setkávají den co den v různých učebnicích a při výuce různých předmětů. Každý vyučovací předmět má specifickou slovní zásobu a používá vlastní jazykové prostředky. Nejen žáky s odlišným mateřským jazykem je potřeba seznámit s odbornou slovní zásobou daného textu, resp. učít je odborný jazyk daného předmětu, aby rozuměli obsahu výuky (textu) a dokázali se o něm vyjadřovat.

Nelze očekávat, že se žák během hodiny (jedné práce s textem) naučí všechna slova textu, fráze a jazykové struktury a bude schopen se o obsahu textu vyjadřovat. Některým slovům bude jen pasivně rozumět, některá si propojí s významem a aktivně je zapojí do své slovní banky. Je důležité však před samotným čtením odborného textu i v jeho průběhu žákům poskytnout oporu, předučit je klíčová slova, která jsou důležitá pro pochopení obsahu textu (učiva). Více viz: <https://www.inkluzivniskola.cz/propojeni-vyuky-obsahu-jazyka>

Odborný text 2. úrovně bylo potřeba vzhledem k začínajícím čtenářům zjednodušit, věty zkrátit, upravit slovosled, vytipovat klíčová slova, vizualizovat obsah. Mezi úkoly jsme zařadili předučení slovní zásoby, použití klíčových vizuálů (více viz <https://www.inkluzivniskola.cz/graficka-vizualizace-obsahu>) a další aktivity pro fázi před vlastním čtením, v průběhu čtení a po čtení.

Podrobnější popis jednotlivých úkolů a další tipy na práci s materiálem:

1. Před čtením - Slovní zásoba

Před samotným čtením odborného textu je potřeba žáky seznámit se základní slovní zásobou (příp. ji se žáky zopakovat). K tomu slouží úkol č. 1 v pracovním listě (Co je to? Napiš slova k obrázkům). Žáci doplňují slovíčka dle počtu písmen.

Slovní zásobu lze procvičovat také pomocí vytištěných kartiček. S nimi se dají dělat různé **aktivity** (chodička, chňapačka atd., viz <https://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/univerzalni-aktivity>).

Do fáze před čtením je zařazen také úkol č. 2 (Napiš slova, jak budou v textu za sebou). Jedná se o predikci (předpovídání) textu. Žáci z nabídky v úkolu č. 1 vybírají a seřadí 6 slov, která se v textu objeví. S pokročilejšími žáky je možné udělat posloupnost ze všech slov z úkolu č. 1.

2. Čtení

K prvnímu seznámení s textem slouží úkol č. 3 (Najdi a podtrhni slova). Žáci si nejprve text projdou a podtrhnou slova z cvičení 1.

Po druhém čtení textu žáci spojují obrázky s odstavci dle významu (úkol č. 4). Jednotlivé odstavce lze též rozstříhat a nechat žáky skládat ve správném pořadí, přiřazovat obrázky apod.

Úkol č. 5 (Doplň slovesa do rámečků) představuje vizualizovanou podobu textu. Žáci zde na základě textu doplňují slovesa do rámečků a následně jsou schopni vlastní jazykové produkce (úkol č. 6) v jednoduchých jazykových strukturách, např. *Motýl klade vajíčka. Housenka se zakuklí.* U některých vět bude potřeba kontroly učitele, zejména použití správného pádu, tvaru slova, slovosledu (zvrátneho se) atd.

Do textové fáze je zařazen také úkol č. 7 (Vybarvi: je to pravda, je to lež), kdy žáci na základě čtení textu vybírají, zda je věta pravdivá, či nikoliv.

Úkol č. 8 podporuje rozvoj slovní zásoby, konkrétně sloves potřebných k porozumění textu a následné vlastní jazykové produkci. Žáci zde spojují slovesa v infinitivu s obrázky, mohou si je též dohledávat ve slovníku, časovat, porovnávat (spojovat) s tvary sloves v textu (*sát – saje*) apod.

3. Po čtení

Do potextové fáze je zařazen úkol na jazykovou produkci, tj. úkol č. 9 (Doplň slova do textu a vymysli název). Žáci zde využívají slovesa z úkolu č. 5 a 8 a doplňují je ve správném tvaru do původního textu. Nakonec vymyslí název.

MOTÝLI A1 - PRACOVNÍ LIST

1. Co je to? Napiš slova k obrázkům. Obrázky můžeš vybarvit.

MOTÝL

HOUSENKA

ROSTLINA

KVĚT

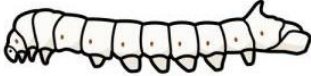

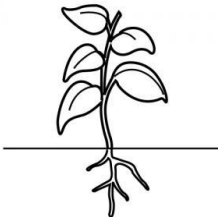
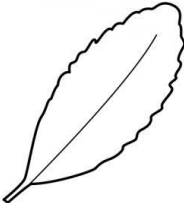
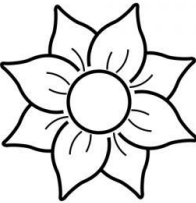

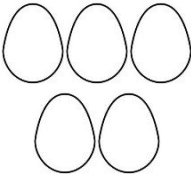
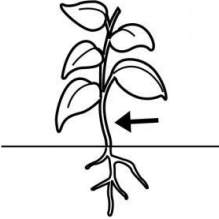
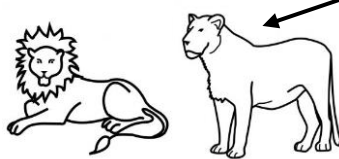
LIST

KUKLA

VAJÍČKA

SAMIČKA

STONEK

		
1. H _____	2. M _____	3. R _____
		
4. L _____	5. K _____	6. K _____
		
7. V _____	8. S _____	9. S _____

2. Napiš slova, jak budou v textu za sebou:

1. 2. 3.

4. 5. 6.

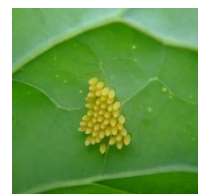
3. Najdi a podtrhni slova z cvičení 1:

Motýl a rostlina si pomáhají:

motýl opyluje rostlinu a saje z květů sladký nektar.

Motýlí samička klade vajíčka na listy.

Z vajíček se líhnou housenky. Housenky se krmí listím, několikrát se svléknou a nakonec se zakuklí.

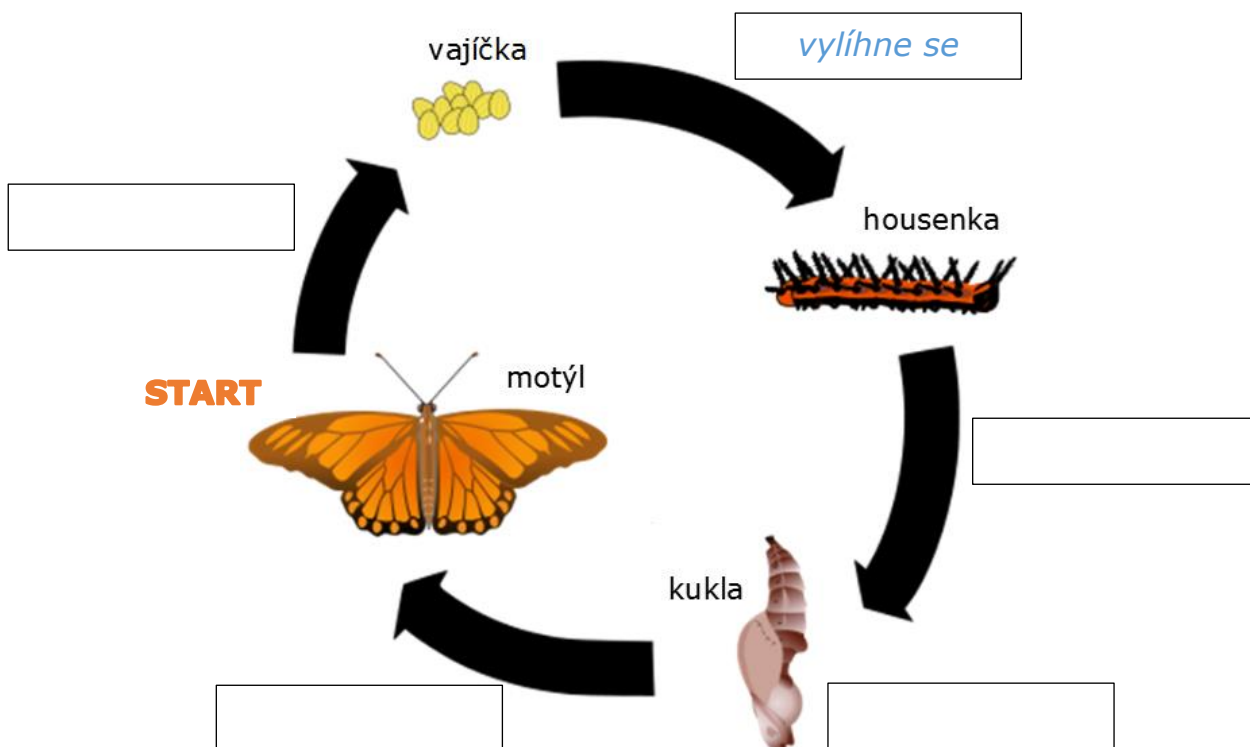
Kukla visí na listu nebo stonku. Z kukly se potom vylíhne motýl. Koloběh může začít znovu.

4. Přečti text a spoj obrázky a odstavce.

5. Doplň slovesa do rámečků:

vylíhne se, visí, klade, zakuklí se, vylíhne se

6. Popiš koloběh života motýla podle obrázku.

7. Vybarvi: je to pravda (ANO) = 😊, je to lež (NE) = ☹️.

př. Motýl a rostlina si pomáhají.	😊	☹️
Housenka a rostlina si pomáhají.	😊	☹️
Motýlí samička klade vajíčka na květ.	😊	☹️
Housenky jí listy.	😊	☹️
Motýl se vylíhne z vajíčka.	😊	☹️
Kukla visí na listu nebo stonku.	😊	☹️

8. Spoj slovesa a obrázky:

opylovat

pomáhat (si)

vylíhnout se

zakuklit se

svléknout se

krmit

klást

viset

sát

9. Doplně slova do textu a vymysli název:

Motýl a rostlina si pomáhají:

motýl rostlinu a nasává z květů sladký nektar.

Motýlí samička vajíčka na listy.

Z vajíček se housenky. Housenky se listím, několikrát se a nakonec se

Kukla na listu nebo stonku. Z kukly se potom motýl. Koloběh může začít znovu.

Použité zdroje:

Autor piktoqramů: Sergio Palao, ARASAAC (<http://arasaac.org>), CC (BY-NC-SA)

Obrázky:

[cit. 2017-11-23]. Dostupný pod licencí Creativ Commons a Public Domain na WWW :

Autor: Bugboy52.40 – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0,

<<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6974611>>

<[http://gardener.wikia.com/wiki/File:Cabbage White Butterfly Eggs on Marrow Leaf.jpg](http://gardener.wikia.com/wiki/File:Cabbage_White_Butterfly_Eggs_on_Marrow_Leaf.jpg)>

<<https://pixabay.com/cs/housenka-mot%C3%BDI-st%C3%A1dium-otak%C3%A1rek-732368/>>

<<https://pixabay.com/cs/housenka-list-zelen%C3%A1-brouk-hmyz-36248/>>

Autor: Hectonichus – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0, via Wikimedia Commons,

<[https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3ANymphalidae -](https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3ANymphalidae_-_Danaus_plexippus_Chrysalis.JPG)

[_Danaus plexippus Chrysalis.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3ANymphalidae_-_Danaus_plexippus_Chrysalis.JPG)>

<[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sericoceros mexicanus \(female laying eggs on Coccoloba uvifera leaf\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sericoceros_mexicanus_(female_laying_eggs_on_Coccoloba_uvifera_leaf).jpg)>

<<https://pixabay.com/cs/ku%C5%99%C3%A1tko-shell-l%C3%ADhnut%C3%AD-vyl%C3%ADhli-45964/>>

V projektu:

OP VVV projekt: „Společenství praxe pro podporu vzdělávání – SPPPV“

reg. č.: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000664

VZDĚLÁVACÍ MODUL: čtenářská gramotnost

Hlavní indikátory čtenářského výkonu a jejich diagnostický význam „Přečíst a porozumět“ – pracovní listy

Autor původního výchozího textu a několika otázek: Mgr. Tomáš Kebert

Autorky adaptace, otázek a úkolů k 1. úrovni: Mgr. Zuzana Janoušková, Mgr. Michaela Jiroutová